

zanim
WODA
stanie się
LEGENDĄ

— WAKACYJNA GRA MIEJSKA —

Opracowanie: Ewa Kamińska-Bużalek, Gosia Świderek,
Anna Chomczyńska

Ilustracje i skład: Julita Blady-Cłapa, Magdalena Krzywkowska

Wydawca: Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła”
90-602 Łódź, ul. Zielona 27
tel. 42 632 81 18, fax 42 291 14 50
office@zrodla.org
www.zrodla.org

Partnerzy projektu:

ISBN: 978-83-64595-02-8

Wydanie pierwsze

Łódź 2014

„Zanim woda stanie się legendą – wakacyjna gra miejska” jest publikacją dostępną na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Ośrodka Działań Ekologicznych „Źródła”.

Internetowa wersja publikacji: www.woda.edu.pl

Projekt jest współfinansowany ze środków
NFOŚiGW.

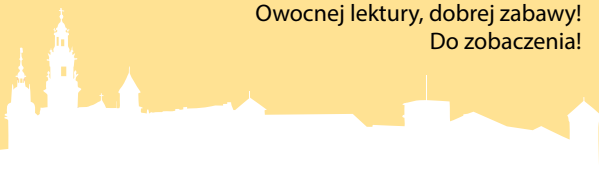

Drodzy krakowianie, drogie krakowianki!

Skoro ta niewielka książeczka trafiła w Wasze ręce, oznacza to prawdopodobnie, że jesteście zainteresowani udziałem w wakacyjnej grze miejskiej. Organizuje ją dla Was Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła”, który od 20-stu lat zajmuje się edukacją. Może uczestniczyliście kiedyś w naszych warsztatach? A może Wasze dzieci były u nas na bezpłatnych zajęciach?

Na to lato przygotowaliśmy dla mieszkańców i mieszkank Krakowa bezpłatną grę, pełną atrakcji. Zapraszamy do wspólnej zabawy i odkrywania tajemnic miasta! O szczegółach piszemy na stronach 12-33. Nasza gra to nie tylko letnia rozrywka, ale i (bezbolesna) nauka – w miłych okolicznościach. W książeczce znajdziecie trochę ciekawostek dotyczących wody. Jeśli Was zainteresują, zajrzyjcie koniecznie na stronę www.woda.edu.pl – tam informacji jest więcej i są one bardziej szczegółowe.

Owocnej lektury, dobrej zabawy!
Do zobaczenia!

Woda, woda...

O co ten szum?

OZiemi mówi się czasem „błękitna planeta”. Jednak choć w ok. 70% pokrywa ją woda, zaledwie 2,5% to woda słodka, która nadaje się do picia. Słodka woda przestała być zasobem odnawialnym – zużywamy jej więcej i szybciej, niż jest w stanie się odtworzyć.

Czy mieszkając w Polsce mamy powody, by przejmować się kurczącymi się zasobami wody? Jesteśmy dumni z naszych rzek, mokradeł i imponujących jezior, które chcielibyśmy ogłosić jednym z nowych cudów świata. Jednak polskie zasoby naturalne są skromne, porównywalne z zasobami Egiptu. Mamy najmniej wody spośród wszystkich krajów europejskich i amerykańskich, a także w porównaniu z wieloma krajami środkowej Afryki czy południowej i środkowej Azji.

Woda prawem czy luksusem?

Dostęp do czystej wody i warunków sanitarnych uznaje się za prawo człowieka. Jednak obecnie ponad 800 milionów ludzi cierpi z powodu braku dostępu do czystej wody pitnej. Oznacza to nie tylko banalne kłopoty w życiu codziennym (takie jak utrudnienia w kąpeli czy splukiwaniu toalety), których w naszej części Ziemi możemy doświadczyć w trakcie awarii czy remontu wodociągów. Brudna woda to również śmiertelne choroby, takie jak malaria, dur brzuszny, cholera, czerwonka i biegunka, pochłaniające każdego roku więcej ofiar niż jakakolwiek wojna. Około połowa wszystkich łóżek szpitalnych na świecie jest zajętych przez osoby cierpiące na schorzenia związane z wodą.

Ograniczony dostęp do czystej wody to też mniejsze szanse życiowe kobiet i dziewczynek. To one zgodnie z tradycją mają za zadanie troszczyć się o dom – prać, gotować, sprzątać, opiekować się rodziną – więc spędzają długie godziny na wędrówkach do studni. Jest to czas, który mogłyby poświęcić nauce lub pracy zarobkowej i wyrwać się z nędzy.

San Francisco wprowadziło wiosną 2014 roku zakaz sprzedawania na swoim terenie wody w plastikowych butelkach. Do tej pory w tym 800-tysięcznym mieście wyrzucało się rocznie ok. 15 milionów PET-ów. Do wyprodukowania każdego z nich potrzeba było 3 razy więcej wody, niż wynosi jego objętość. A produkcja to tylko pierwszy etap. Po wlaniu do butelek woda jest transportowana, nierzadko na znacznej odległości. Oznacza to najczęściej podróż ciężarówkami, które zanieczyszczają powietrze spalinami oraz emitują hałas. Im większa odległość, jaką pokonuje dany produkt, tym gorzej dla środowiska.

Nabici w butelkę

Bombardowani przez reklamy, zaczęliśmy wierzyć, że picie wody butelkowanej to gwarancja zdrowia i urody. Płacimy za nią w Polsce nawet kilkaset razy więcej niż za „kranówkę”. I w większości przypadków dajemy się nabici w butelkę, ponieważ oferowany nam produkt nie jest w niczym lepszy od wody, którą mamy w domu na wyciągnięcie ręki. Tylko część wód sprzedawanych w sklepach to wody mineralne, czyli posiadające większą ilość mikroelementów i właściwości lecznicze.

Małże na straży czystości

Jak ocenić czystość wody? Podstawowym narzędziem powinien być tzw. monitoring biologiczny. Obecność i liczba organizmów danego gatunku może nam wiele powiedzieć o stanie środowiska.

Niektóre z takich organizmów są widoczne gołym okiem. Należą do nich m.in. sinice, których zakwity powodują zmianę koloru wody na niebieskozielony. Mogą one również tworzyć na jej powierzchni spienione kożuchy. Zakwit sinic jest wskaźnikiem dużej eutrofizacji wody, często będącej skutkiem wysokiego stężenia nawozów z pól uprawnych oraz obecności ścieków bytowych w zbiorniku wodnym.

Biomonitoring stosowany jest w niektórych wodociągach. Dobrym przykładem jest Łódzki Zakład Wodociągów i Kanalizacji, gdzie nad czystością wody „czuwają” ryby i małże żyjące w akwariach, gdzie ujmowana i uzdatniana jest woda.

O oszczędzaniu wody mniej banalnie

Oszczędzać wodę można na wiele sposobów, nie tylko dbając o zakręcanie kranu i wymieniając cieknące uszczelki, o czym słyszał już chyba każdy przedszkolak w Polsce. Oczywiście możliwości będą różne w zależności od tego, gdzie mieszkamy bądź pracujemy.

Największe pole do popisu mają właściciele ogródków. Warto np. zainstalować w ogrodzie dodatkowy „letni” kran. Można pod nim płukać warzywa czy myć dłonie, a woda posłuży do podlewania ogrodu, zamiast zapełniać szambo bądź spływać do kanalizacji. Warto też zbierać do beczki deszczówkę spływającą z dachu – można ją będzie wykorzystywać do podlewania kwiatów albo do prania (deszczówka jest bardzo miękka, ale w niektórych lokalizacjach może być zanieczyszczona pyłem unoszącym się w powietrzu).

W budynkach użyteczności publicznej wodę z opadów można z kolei gromadzić w zbiorniku i następnie używać jej do spłukiwania toalet. W domowych warunkach toalety można spłukiwać wodą pochodzącą z prania lub mycia rąk, choć oczywiście wymaga to odpowiedniego skonstruowania instalacji.

Metod oszczędzania wody jest wiele. Znając własne mieszkania i biura, z pewnością znajdziemy wodę przeciekającą nam przez palce.

Pożegnanie z rynsztokiem

Zbudową kanalizacji ruszono w polskich miastach pod koniec XIX wieku. Wtedy powstały projekty m.in. dla Warszawy i Krakowa. Łódź musiała jeszcze trochę poczekać, gdyż rozwój infrastruktury nie nadążał za gwałtownym wzrostem liczby ludności przybywającej za pracą do „ziemi obiecanej”.

Wcześniej ulice miast tonęły w błocie wymieszanym z nieczystościami wylewanymi z nocników, kuchni oraz rzeźni. Prze-

chodnie, aby nie ugrzęznąć w ulicznej brei, chodzili po wykładanych na ziemi deskach. Deski te szybko się zużywały, toteż przykrywano je nowymi, co powodowało szybkie podnoszenie się poziomu ulic. Wykopaliska w Elblągu pokazały, że warstwy z XIII wieku znajdowały się co najmniej 4 metry niżej od dzisiejszego poziomu.

Plany budowy kanalizacji napotykały mimo to na społeczny opór. W Warszawie najgłośniej protestowali właściciele kamienic. Odmawiali podłączenia budynków do sieci, ponieważ nie chcieli ponosić kosztów. Zgrozą napełniała ich także myśl o „przeniesieniu” latryny do mieszkania – ostatniego bastionu chroniącego przed fetorem. Przewidywano, że mieszkania wyposażone w sedesy stracą na wartości. Obawiano się także, że kanalizacja zaszkodzi zdrowiu mieszkańców. Ścieków co prawda nie będzie widać, ale spod ziemi będzie się sączyć trujące powietrze.

Jak widać, proekologiczne rozwiązania zawsze miały zaciekle wrogów.

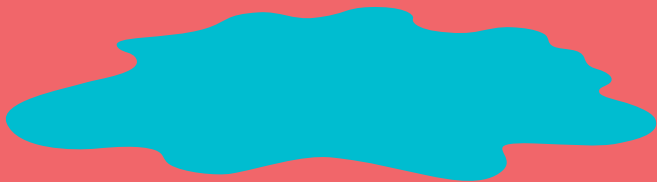
Potrafisz żyć bez wody?

Nie?

Więc nie pozwól jej zniknąć!

Weź udział w grze miejskiej
i uratuj Kraków,

**zanim
woda
stanie się
legendą!**

Pewnego deszczowego wieczoru odnalazłem na ulicy tajemniczy notatnik. Pośpiesznie wyciągnąłem go z kałuży i wcisnąłem za pazuchę, myśląc, że może jest podpisany, a przy takiej pogodzie i tak nie ma szans przetrwać. W domu ostrożnie przeglądałem namoknięte kartki. Odręczne zapiski są dość wyraźne. Nabazgrane, krótkie notatki, adresy, nazwy rzek i daty... wygląda to na notatki z jakiegoś śledztwa. Właściciel pozostaje anonimowy, ale kilkukrotnie wspomina o sekretnym źródle i najpilniej strzeżonej tajemnicy. Na ostatniej stronie widnieje mapa, na niej słabo widoczne punkty i zagadkowy podpis: Trzeba odkryć prawdę, zanim woda stanie się legendą!

Nie mam pewności, czy to bezpieczne, ale pokusa jest ogromna. Jednak sam nie dam rady! Proszę, pomóż mi uratować miasto!

Informacje o tym, jak grać, znajdziesz na następnych stronach książki.

Zapraszamy także na stronę projektu:

www.woda.edu.pl/krakow

oraz na fanpage gry na Facebooku:

www.facebook.com/zanimwoda.

Zasady gry

Drogi Graczu,
Droga Uczestniczko Gry,

Na szczęście notatnik podsechł już na tyle, że bez problemu da się odczytać adresy poszczególnych miejscówek, gdzie ukryte są informacje. Mapę z poszczególnymi miejscówkami znajdziesz na stronach 20-21.

Zapewne najbardziej nurtuje Cię wzmianka o Wielkiej Tajemnicy? Sam próbuję rozwiązać ją od wielu dni. Razem powinno pójść nam sprawniej. Przyłącz się i pomóż odkryć prawdę, zanim woda stanie się legendą...

Już teraz rozpocznij swoją przygodę!

Miejscówki możesz odwiedzać w dowolnej kolejności. Czekają tam na Ciebie rozmaite zadania. Aby pobrać zadanie, udaj się do miejscówki, znajdź miejsce oznaczone plakatem gry „Zanim woda stanie się legendą” i poproś Strażnika/Strażniczkę Tajemnicy (pracownika miejscówki) o dalsze instrukcje. Po wykonaniu zadania pokaż je

Strażnikowi/Strażniczce Tajemnicy, a on w Karcie gry przybije Ci stempel. Każdy stempel to jeden punkt. Na śmiałków, którzy zdobędą najwięcej punktów, czeka nagroda!

2

W niektórych punktach ukryte są literki, szukaj ich na kartach zadania oraz kartach odpowiedzi. Zebranie wszystkich literek pozwoli Ci na ułożenie sekretnego hasła, dzięki któremu poznasz najpilniej strzeżoną tajemnicę Krakowa. Aby poznać treść tajemnicy ułożone hasło należy przesłać na adres krakow@woda.edu.pl lub przyjść na dyżur Bibliotekarki Anny (koordynatorki gry). Dodatkową korzyścią z ułożenia hasła są dwa dodatkowe punkty w grze.

3

Ciągle Ci mało? Zrealizowałeś część zadań, ale wciąż brakuje Ci literek? Nic dziwnego! Literki ukryte są również w punktach dodatkowych. Treść zadań dodatkowych znajdziesz na stronach 22-27. Aby otrzymać dodatkowe stempele, trzeba poddać się Próbie Poprawności Wykonanych Zadań, podczas dyżurów Bibliotekarki Anny. Informację o tym, gdzie i kiedy odbywają się dyżury, znajdziesz na stronie 22.

4

Dodatkowe punkty możesz również uzyskać, biorąc udział w wydarzeniach dodatkowych, tj. spacerach miejskich oraz otwartych warsztatach. Wstęp na wszystkie

wydarzenia towarzyszące jest bezpłatny, ale na niektóre obowiązują zapisy, nie przegap ich. Informacje o zapisiach będą pojawiały się na stronie www.woda.edu.pl/krakow w zakładce „wydarzenia dodatkowe” oraz na fanpage’u gry na Facebooku (www.facebook.com/zanimwoda).

5 Po zakończeniu gry oddaj Kartę gry Strażnikowi Tajemnicy w dowolnej miejscówce. Grę możesz zakończyć w dowolnym momencie, nie musisz realizować wszystkich zadań, aby uznać swój wkład w śledztwo za wystarczający i oddać kartę.

6 Wśród śmiałków, którzy zdobędą najwięcej punktów, 12 września 2014 r. w kinie Paradox zostaną rozlosowane nagrody!

Powodzenia!

Miejscówki

Polska Akcja Humanitarna
Biuro Regionalne w Krakowie
ul. Szewska 4 (w oficynie, I p.)
pn.-pt. 12:00-15:00

Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli
w Krakowie
pl. Wolnica 1
pn. nieczynne
wt., śr., pt., sob. 11.00–19.00
czw. 11.00–21.00
niedz. 11.00–15.00 (wstęp wolny)

UWAGA! Dla graczy wstęp wolny codziennie! Aby wejść za darmo do muzeum, należy w kasie pokazać kartę gracza z uzupełnionymi co najmniej pięcioma stempelkami z innych miejsc.

Muzeum Archeologiczne w Krakowie
ul. Senacka 3
pn.-pt. 11:00-18:00, sob. nieczynne
niedz. 10:00-15:00 (wstęp wolny)

UWAGA! Dla graczy bilet w cenie 1 zł! Aby dostać zniżkę na bilet, trzeba w kasie pokazać kartę z uzupełnionymi co najmniej pięcioma stempelkami z innych miejsc.

Centrum Kultury Dworek Białooprądnicki
ul. Papiernicza 2
pn.-pt. 6:00-22:00

Dom Kultury Podgórze, sekretariat
ul. Sokolska 13
pn.-pt. 10:00-16:00

Kino Studyjne PARADOX
ul. Krupnicza 38
W godzinach otwarcia kina (pół godziny przed
pierwszym seansem do końca ostatniego seansu)
– trzeba sprawdzać na stronie, jakie są godziny
otwarcia danego dnia.
UWAGA! Przerwa w funkcjonowaniu 20.07-
31.07.2014

Stowarzyszenie Ekologia i Żagle
ul. Kozia 22, nad samym zalewem Bagry
pn.-pt. 10:00-18:00

Przystań Wawel
Barka PRZYSTAŃ WAWEL, Bulwar Czerwieński 3
przy Moście Grunwaldzkim u stóp Wawelu,
nieopodal Smoczej Jamy
codziennie 9:00-20:00

Kawiarnia-Księgarnia Podróżnicza bo-no-bo
Mały Rynek 4
pn.-pt. 13:00-16:00

„MELASA”- SKLEP EKOLOGICZNY
ul. Dietla 45
pn.-pt. 10:00-18:00
sob. 10:00-15:00

ŻyWa Pracownia
ul. Bartosza 1
wt.-pt. 11:00-21:00, sob. 12:00-19:00

PARTNERZY GRY:

PARADOX
KINO ———
STUDIYJNE —

AMBASADA
KRAKOWIAN

Centrum Kultury

D W O R E K
BIAŁOPRADNICK

Stowarzyszenie
Ekologia i Żagło
Wężyka 11a/30
Kraków

DOM KULTURY PODGÓRZE
podgorze@podgorze.krakow.pl www.dkpodgorze.krakow.pl

Spółkultura

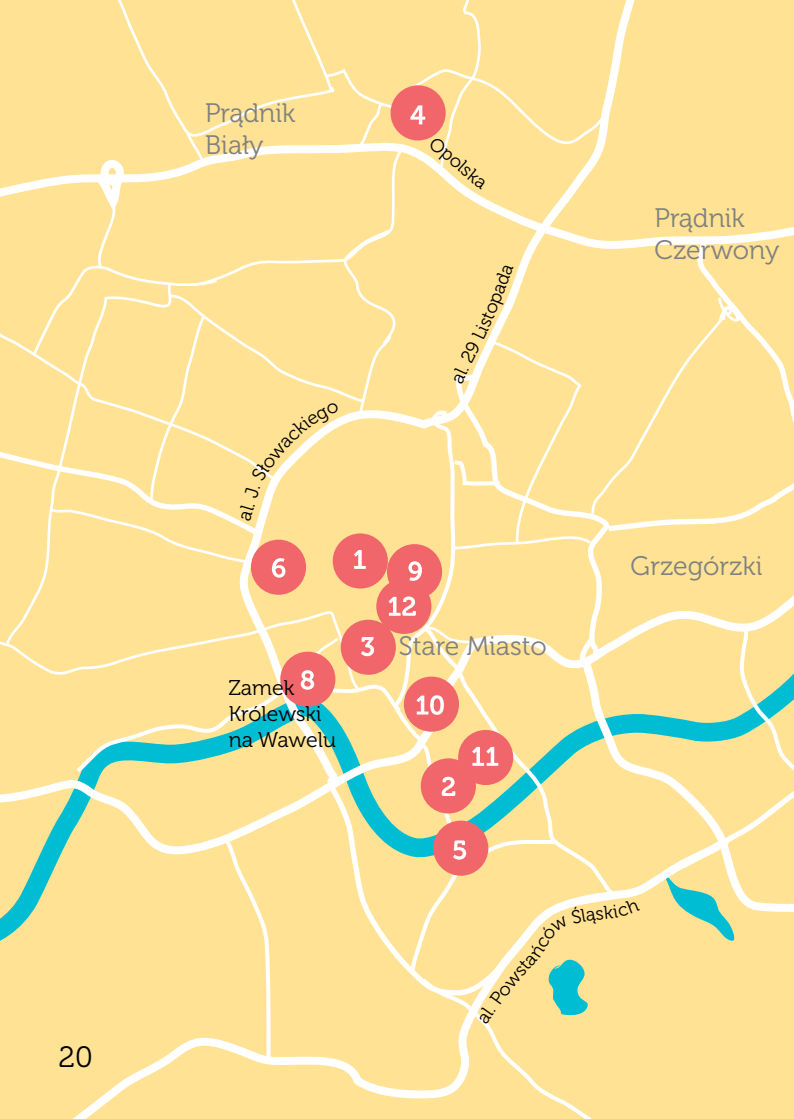

instytucja kultury
Województwa
Małopolskiego

 Muzeum Etnograficzne
im. Seweryna Udzieli w Krakowie

 Żywa
PRACOWNIA

Prądnik
Biały

4

Opolska

Prądnik
Czerwony

al. 29 Listopada

al. J. Słowackiego

6

1

9

12

Grzegorzki

Stare Miasto

3

Zamek
Królewski
na Wawelu

8

10

11

2

5

al. Powstańców Śląskich

1. Polska Akcja Humanitarna
2. Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli w Krakowie
3. Muzeum Archeologiczne w Krakowie
4. Centrum Kultury Dworek Białoprądnicki
5. Dom Kultury Podgórze
6. Kino Studyjne PARADOX
7. Stowarzyszenie Ekologia i Żagle
8. Przystań Wawel
9. Kawiarnia-Księgarnia Podróżnicza bo-no-bo
10. „MELASA”- sklep ekologiczny
11. ŻyWa Pracownia
12. Ambasada Krakowian

Lipska

Grochowa

7

Zalew Bagry

Zadania dodatkowe

Uwaga:

Do wszystkich zadań dodatkowych potrzebny jest aparat.

Za każde poprawnie zrealizowane zadanie otrzymać można stempelek. Jednak aby otrzymać dodatkowe stempelki, trzeba poddać się Próbie Poprawności Wykonanych Zadań. Próby odbywać się będą dwa razy w tygodniu, podczas dyżurów Bibliotekarki Anny (koordynatorki gry).

Zdjęcie z wykonania zadania można pokazać na dyżurze w dowolnej formie – w aparacie lub na pendrivie. Możesz też wcześniej, przed przyjściem na dyżur, wysłać zdjęcia na adres krakow@woda.edu.pl w tytule maila wpisując „zadanie dodatkowe” i podając jego nr. W treści maila nie zapomnij podać swojego imienia i nazwiska.

Dyżury Bibliotekarki Anny:

Ambasada Krakowian

ul. Stolarska 6/9

pn. 16:00-19:00

śr. 16:00-19:00

Informacje o ewentualnych zmianach w dniach lub godzinach dyżurów będą publikowane na stronie www.woda.edu.pl oraz na fanpage’u gry na Facebooku.

1. Dziwaczne wodopoje

Całkiem niedawno na terenie Krakowa pojawiały się owe tajemnicze urządzenia. Wyglądają niepozornie, ale moc ich jest wielka. Podśledzałem na ulicy, że zwą je pitnikami. Działają zarówno w deszczu, jak i podczas upałów największych, a korzystać z nich może każdy zupełnie za darmo, o każdej porze dnia i nocy. Te pitniki dają nadzieję, że wody jednak nie zabraknie, choć nigdy nie wiadomo... Koniecznie muszę im zrobić zdjęcie! A wieść o nich zanieść (wraz ze zdjęciem) do Bibliotekarki Anny, niech jak najwięcej ludzi z pitników korzysta.

2. Milczący panowie

Dziwne, przechodziłem tędy tyle razy, chodziłem ulicą Limanowskiego w tą i z powrotem, ale nigdy wcześniej ich nie widziałem. Dwóch skamieniałych mężczyzn ze swoich łodzi obserwuje przechodniów, a nad nimi fruują anioły. Ciekawe, jaką scenę przedstawia ta rzeźba? Zrobię jej zdjęcie i udam się z nim na dyżur Bibliotekarki Anny, tylko ona może mi pomóc rozwiązać tę zagadkę.

3. Tajemnicze łodzie

Wieść miejska głosi, że na terenie Krakowa i jego bliskich okolic w kościołach ukryte

są 3 łódzie. Są to łódzie okazałe, bogato zdobione, a wokół nich chętnie przysiadają anioły. Z łodzi owych chętnie korzystają księża, aby głos ich lepiej niósł się wśród wiernych. Gdyby udało mi się zdobyć zdjęcie choć jednej z nich, na pewno Bibliotekarka Anna opowiedziałaby mi ich historię.

4. Ślady zuchwałości Wisły

Nie da się wyobrazić sobie Krakowa bez Wisły, miasto i rzeka związane są ze sobą od wielu lat. Mieszkańcy Krakowa od dawien dawna cenią życiodajne wody Wisły, a Wisła łaskawie pozwala im żyć u swego boku. Jednak związek ten, choć piękny i długotrwały, nie obył się bez konfliktów. Nie raz przelała się czara goryczy, a Wisła wzburzona postępками ludzi, którzy substancje nieczyste do niej wylewali i brzegi jej chcieli ujarzmić, dawała upust swojej złości, z koryta swego występując. Za każdym razem mieszkańcy ślady wielkiej wody specjalną tabliczką znaczyli. Próbowaliśmy Bibliotekarce Annie tabliczkę pokazać na zdjęciach, ale Anna zobaczywszy jedną tylko tabliczkę przegoniła mnie krzyżąc: „A cóż to z jedną tabliczką przychodzisz? Historię ja znam dobrze o tym, jak to krakowianie z Wisłą żyją od lat wielu. Ale opowiedzieć ją mogę jedynie śmiałkom najdzielniejszym. Abym wiedziała, żeś

godny tej tajemnicy, przynieś mi zdjęcia co najmniej 3 tabliczek powodziowych. Wtedy porozmawiamy”.

5. Tajemnicze źródło o uzdrowicielskiej mocy

Jest w Krakowie źródło, o którym wśród mieszkańców krąży tajemnicza legenda. Ponoć woda wydobywająca się z niego ma uzdrowicielską moc. Właścicielami źródła są zakonnicy, którzy siedzibę swą mają na Skałce. Aby poznać tajemnicę źródła, Bibliotekarce Annie dostarczyć trzeba jego zdjęcie, wraz z wiadomością, jak zwą się owi zakonnicy oraz czy woda z niego nadana jest do picia.

6. Statki pływające po fasadach

Są na terenie Krakowa kamienice niezwykle. Trzy z nich swych murowanych falach piękne żaglowce unoszą. Ciekawi mnie, dlaczego kamienice te zostały przyozdobione akurat żaglowcem? Może rozwiązanie tej zagadki przybliży mnie do zdobycia rozwiązania tajemnicy zaginionej wody? Koniecznie muszę ze zdjęciem co najmniej dwóch z nich udać się do Bibliotekarki Anny, ona zna wszystkie wodne tajemnice Krakowa.

7. Stworzenia korzystające z wody

Jest nad rzeką Dłubnią ujęcie wody pitnej, z którego my mieszkańcy Krakowa korzystamy. Podobno nie jesteśmy sami w kolejce do życiodajnej wody. Nad owym zbiornikiem mieszkają zwierzęta przeróżne, które również wodę piją. Aby stempel od Bibliotekarki Anny otrzymać, trzeba udać się tam na wyprawę, ślady zwierząt tych odnaleźć. Koniecznie muszą udać się tam z aparatem, zdjęcia śladów wykonać. Pamiętać należy jednak, że nawet jeśli upał doskwiera niesamowity, w ślad za zwierzętami do wody wskakiwać nie można, gdyż kąpiele tam surowo są zabronione. Błota może być tam co niemiara, więc obuwie wygodne przyodziać trzeba.

8. Daleka podróż

Ciekawe skąd ta woda przybywa... Odkręcam kran i leci, ale za każdym razem myjąc rano zęby zastanawiam się, skąd do mnie to dobrodziejstwo przyływa? Czas to sprawdzić! Gdy tylko wrócę do domu, muszę odszukać mapę i sprawdzić gdzie jest najbliższe od mojego miejsca zamieszkania ujęcie wody pitnej oraz policzyć, ile kilometrów woda pokonuje, aby u mnie w domu z kranu lecieć. Dla pewności za-

pytam Bibliotekarkę Annę, czy w obliczeniach się nie pomyliłem, ona wie, z którego ujęcia woda dokąd płynie. Nie wiem, tylko czy znajdę mapę, ale jeśli nie, Bibliotekarka Anna na pewno będzie miała mapę ze sobą na dyżurze!

9. Teraz czas na Ciebie

Drogi Odkrywco,
Droga Specjalistko ds. Wody,
cieszę się, że zdecydowałeś/zdecydowałaś się poświęcić swój czas, aby odkryć tajemnicę znikającej wody. Bez Ciebie nie dałbym rady! Wierzę, że sam/sama przy tym niejeden ślad wodny w Krakowie napotkałeś/napotkałaś, który ja przeoczyłem. Jako że ciekaw jestem szalenie Twoich odkryć, proszę, abys podzieliła/podzielił się ze mną jednym z nich. Swoje odkrycie, sfotografuj, opisz lub narysuj i pokaż je Bibliotekarce Annie. Anna najciekawsze z nich na koniec gry nagrodzi małym, acz sympatycznym upominkiem.

Wydarzenia towarzyszące

Udział we wszystkich wydarzeniach jest bezpłatny, ale na niektóre z nich obowiązują zapisy. Informacje o zapisach będą pojawiały się na stronie www.woda.edu.pl/krakow w zakładce „wydarzenia towarzyszące” oraz na fanpage’u gry na Facebooku (www.facebook.com/zanimwoda).

Spacery:

Zaginione rzeki Krakowa – spacer dawnym korytem Rudawy

26 lipca (sobota) godz. 11:00-15:00

Miejsce spotkania: Planty krakowskie – w okolicy klasztoru Reformatów (ul. Retoryka 4)

Czy wiesz, jak często, przechadzając się krakowskimi ulicami, chodzisz po terenach, na których jeszcze całkiem niedawno płynęła rzeka Rudawa? Zdajesz sobie sprawę, jak wielki wpływ miała jej obecność na rozwój rzemiosła i przemysłu

w Krakowie? A może chciałbyś dowiedzieć się, dlaczego Rudawa zmieniła swój dawny bieg? Daj się unieść nurtowi historii, tak ważnej dla istnienia dzisiejszego Krakowa.

Zapraszamy na spacer miejski, podczas którego dzięki pani Joannie Chrostek, przewodniczce miejskiej, odkryjemy Kraków z zupełnie innej perspektywy.

Dni Otwarte w Krakowskich Wodociągach

23 sierpnia (sobota) godz. 10:00-12:00

Miejsce spotkania: Zakład Uzdatniania Wody „Rudawa”, ul. Filtrowa 1

Słyszeliście, że woda z krakowskich wodociągów jest zdatna do picia, ale nie wiecie, jak to jest z tą wodą naprawdę? Pić wodę kranową czy nie? Podawać ją dzieciom czy najpierw przegotować? Czy potrzebne są dodatkowe filtry w naszych domach?

Chciałbyś poznać odpowiedzi na powyższe pytania wprost od eksperta? Właśnie nadarza się do tego okazja, bo specjalnie dla uczestników gry „Zanim woda stanie się legendą” Krakowskie Wodociągi otwierają swoje drzwi! Dowiedz się, skąd pochodzi woda w Twoim kranie i jaką drogę przebywa nim do Ciebie dotrze.

Spacer brzegiem zbiornika Bagry

30 sierpnia (sobota) godz. 11:00-14:00

Miejsce spotkania: ul. Kozia 22, przed siedzibą Klubu Żeglarskiego HORN

Chciałbyś czasami odpocząć od miejskiego zgiełku, ochłodzić się nad wodą, wykapać w bezpiecznym miejscu, cieszyć się otaczającą przyrodą? Słuchać rechotu żab, podziwiać ptaki, spotkać jaszczurkę? Myślisz, że w Krakowie to niemożliwe? A jednak!

Wraz ze Stowarzyszeniem Ekologia i Żagle zapraszamy na fascynujący spacer brzegiem zalewu Bagry. To wspaniała okazja, aby poznać historię tego pięknego miejsca, poznać jego walory przyrodnicze i rekreacyjne oraz miło spędzić czas.

Warsztaty otwarte:

Drzewo życia – czyli opowieść o wierzbie, najbardziej mokrym z polskich krzewów

23 lipca (środa) godz. 18:00-21:00

Miejsce: ŻyWa Pracownia, ul. Bartosza 1

Wiek uczestników: powyżej 10. roku życia

Zawsze marzył Ci się własnoręcznie upleciony wiklinowy koszyk? Z realizacją marzeń nie wolno czekać! Dlatego wraz

z ŻyWą Pracownią przychodzimy Ci z pomocą. Przyjdź na otwarte warsztaty plecionkarskie i plotąc swój koszyk poznaj symbolikę, znaczenie w sztuce i kulturze ludowej oraz zastosowania w krajobrazie, architekturze i designie najbardziej „mokrego” z polskich krzewów – wierzby.

Wirtualna woda

28 lipca (poniedziałek) godz. 15:00-18:00

Miejsce: Muzeum Etnograficzne, pl. Wolnica 1

Wiek uczestników: powyżej 14. roku życia

Czy wiesz, że aby oszczędzać wodę nie wystarczy tylko zmiana nawyków kąpielowych czy naprawienie kapiącego kranu? Każdemu produktowi, jaki kupujemy, towarzyszy pewna ilość wody, która została zużyta do jego wyprodukowania. Weź udział w grze symulacyjnej i przenieś się do krainy Ksitsi. Poczuj się jak rolnik z krajów Globalnego Południa. Spróbuj stanąć przed wyborami i dylematami, z jakimi musi się mierzyć każdego dnia.

Wraz z Polską Akcją Humanitarną zapraszamy na warsztaty, podczas których dobrze się bawiąc odkryjesz zaskakującą prawdę o wodzie oraz dowiesz się, jak możesz ograniczyć swój ślad wodny.

Ekologiczne środki czystości

2 sierpnia (sobota)

Miejsce: Ambasada Krakowian, ul. Stolarska 6/9

Wiek uczestników: bez ograniczeń.

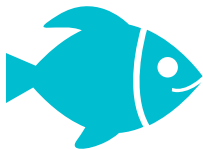
Uwaga: dzieci pod opieką opiekunów

Wszyscy lubimy, gdy w naszych domach jest czysto, dlatego często sięgamy po różnego rodzaju środki chemiczne. Detergenty mają ochronić nas przed szkodliwymi bakteriami i zarazkami, ale czy aby na pewno dobrze spełnią swoją funkcję? Czy zdarzyło Ci się po generalnych porządkach w domu zмагаć ze swędzeniem lub zaczerwienieniami skóry lub piekły Cię oczy? Chciałbyś znaleźć złoty środek pomiędzy czystym domem, dbaniem o zdrowie oraz niezanieczyszczaniem środowiska?

Przyjdź na warsztaty i poznaj stare sprawdzone sposoby walki z brudem, plamami i nieprzyjemnymi zapachami. Przekonasz się, że nawet trudne do usunięcia plamy można pokonać przy użyciu kilku prostych, naturalnych sztuczek.

Zakończenie gry:

Uroczyste zakończenie gry odbędzie się 12 września 2014 r. o godz. 16:00 w Kinie Paradox na ul. Krupniczej 28. Po rozlosowaniu nagród nastąpi pokaz filmu o tematyce wodnej oraz pokaz krótkiego reportażu z przebiegu gry w różnych miastach (Kraków, Warszawa, Łódź). Udział w wydarzeniu jest bezpłatny, ale obowiązują na nie zapisy. Informacje o zapisach pojawią się na stronie www.woda.edu.pl/krakow w zakładce „Wydarzenia towarzyszące” oraz na fanpage’u gry na Facebooku (www.facebook.com/zanimwoda).

NOTATKI

KARTA GRY